

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: КЛАРНЕТ (ФАХОВИЙ)»
5 – 9 КЛАСИ
ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛІЦЕЇВ**

*Рекомендовано науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1 від «03» квітня 2026 р.*

**Укладачі модельної навчальної програми
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: КЛАРНЕТ (ФАХОВИЙ)»**

ТРЕТЬЯКОВ викладач відділу духових та ударних інструментів
Сергій Харківського державного музичного ліцею, спеціаліст
Миколайович першої категорії, член Національної всеукраїнської музичної
спілки

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма з навчальної дисципліни «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: КЛАРНЕТ (ФАХОВИЙ)» (далі – модельна навчальна програма) розроблена для 5–9 класів державних музичних ліцеїв з урахуванням вимог, передбачених Стандартом початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29.07.2024 № 524) та Типовою освітньою програмою для 1–9 класів музичних ліцеїв (наказ Міністерства культури України від 29.08.2024 № 616), містить орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу.

Опанування музичним інструментом **кларнет** рекомендовано починати учням за умови попереднього навчання гри на блок-флейті на елементарному підрівні протягом 1–4 року навчання, після сформування у здобувача певних фізичних особливостей та за умови демонстрації під час переходу на основний інструмент відповідних компетентностей, необхідних для опанування модельної навчальної програми «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: КЛАРНЕТ (ФАХОВИЙ)».

Змістом навчального предмета є **система теоретичних знань та практичних вмінь**, яка забезпечить оволодіння навичками гри на кларнеті. Опанування модельної навчальної програми спрямовано на розвиток та закріплення навичок гри на кларнеті як фахових мистецьких компетентностей достатніх для продовження навчання на наступному – профільному – етапі (10 – 12 класах) спеціалізованої мистецької освіти.

Мета вивчення навчального предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: КЛАРНЕТ (ФАХОВИЙ)» – розвиток творчих виконавських та музично-теоретичних компетентностей фахових **компетентностей** базового рівня:

1) виконавська компетентність:

– **здатність** виконувати здобувачем освіти музичні твори відповідної складності сольно;

– **знання** правил виконавської постави для гри на кларнеті, основних виконавських рухів, правил звуковидобування;

– **уміння** демонструвати виконання штрихів та інших засобів музичної виразності, читати з листа нотні тексти середньої складності;

– **навички** виконавської поведінки, емоційного виконання музичних творів відповідно до їхнього характеру та образності;

– **розуміння** образно-художнього змісту творів та застосування слухового контролю;

– відповідальне **ставлення** до навчання, самостійної роботи, конструктивних зауважень викладача;

2) музична теоретично-практична компетентність:

– **знання** основ музичної грамоти та музично-теоретичної термінології, правил та принципів простих музичних форм, засобів музичної виразності та їх впливу на характер музичного твору;

– **уміння** визначити на слух та відтворювати на кларнеті інтервали, арпеджіо тризвуків та септакордів, вивчені ритмічні малюнки;

– **навички** розпізнавання в музичному тексті вивчених елементів музичної фонетики, гри на кларнеті гам, арпеджіо та інтервальних послідовностей;

– **розуміння** значення елементів та засобів музичної мови для відтворення художніх образів музичного твору;

– **виявлення** власної творчої ініціативи та готовність до публічних виступів;

3) музично-історична компетентність:

знати:

– визначальні ознаки музичного мистецтва на рівні видів, родів, жанрів, музичних форм та засобів їх втілення; основні епохи українського та світового музичного мистецтва відповідно до змісту навчальних предметів;

– характерні риси історичних етапів українського та світового музичного мистецтва в межах модельної навчальної програми;

– видатних представників світового та українського музичного мистецтва відповідних періодів, їх життєтворчість та музичний спадок;

уміти:

– визначати стилі, мистецькі епохи, їх хронологічні межі внаслідок прослуховування музичних творів та їх фрагментів відповідно до змісту модельної навчальної програми;

– описувати основні явища та особливості розвитку української музики в межах змісту модельної навчальної програми;

– самостійно знаходити, добирати інформацію про жанр чи музичний твір, його автора за допомогою різних довідкових засобів, зокрема цифрових контентів;

– співвідносити, проводити паралелі, аргументувати приналежність і характерні риси творів з власних виконавських програм з фахового та/або додаткового інструмента з відповідним навчальним матеріалом музично-історичного напрямку;

мати навички:

– самостійного пошуку та опрацювання музичного матеріалу відповідно до поставлених викладачем завдань;

– аналізу взірця музичного твору композитора з визначенням особливостей композиції, принципів формотворення, музичної мови;

– оперування відповідною дидактичною і науково-популярною музикознавчою та загальномистецькою літературою;

розуміти:

- основні музичні явища та передумови їх виникнення в межах змісту навчальних предметів;
- творчість композиторів як виразників характерних музичних явищ відповідних історико-мистецьких епох та стилів в межах модельної навчальної програми;
- провідні стильові особливості музики різних епох та їх лінійну послідовність в межах опанованого змісту навчання;
- негативні наслідки імперської політики сусідніх держав щодо України для розвитку українського музичного мистецтва;
- самоцінність і своєрідність українського музичного мистецтва від найдавніших часів у контексті світових музичних процесів;
- необхідність музично-історичних знань, умінь та навичок для власної виконавської та іншої творчої діяльності;

ставлення:

- цінувати свою приналежність до української музичної культури, виявляти відкритість до пізнання різних культур через музичне мистецтво.
- усвідомлювати українську музику та українську музичну спадщину як самодостатній складник світової музичної культури;
- усвідомлювати необхідність збереження та популяризації пам'яток української музичної спадщини (фольклорної, академічної, духовної), їх відродження і збагачення;
- усвідомлювати важливість формування індивідуальної слухацької траєкторії і збагачення мистецького світогляду для становлення себе як музиканта.

Мета навчання досягається через реалізацію таких завдань:

- виявлення і розвиток творчого потенціалу учня;
- формування спеціалізованих знань, умінь, навичок, розуміння та ставлення;
- становлення та розвиток ігрового (виконавського) апарату;
- розвиток художньо-образного мислення, емоційного інтелекту та музикальності;
- розвиток артистичності та сценічної стабільності;
- виховання навичок самореалізації та самостійної роботи;
- формування мотивації до розширення культурно-мистецького світогляду.

Підходи та принципи навчання. Нормативний зміст навчання за модельною навчальною програмою базується на досягненнях і традиціях провідних світових шкіл (R. Wehle, A. Carbonare та ін.), методиках сучасної української та інших національних шкіл (В. Алтухов, К. Мюльберг та ін.). З метою удосконалення освітнього процесу викладач може приділити більше уваги вивченню окремих модулів, орієнтуючись на індивідуальні можливості здобувача освіти, акцентуючи увагу на якості засвоєння навчального матеріалу. Аналізуючи власний досвід та спираючись на вже існуючі методи

навчання світового рівня, викладач може доповнювати, варіювати та створювати індивідуальні методичні підходи до освітнього процесу.

Освітній процес з навчальної дисципліни «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: КЛАРНЕТ (ФАХОВИЙ)» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою є *індивідуальний урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування модельної навчальної програми.

З огляду на те, що модельна навчальна програма реалізує частину обов'язкових результатів навчання Стандарту початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (виконавська, музична теоретико-практична, музично-історична компетентності), її зміст пов'язаний із застосуванням під час навчання результатів модельних навчальних програм з таких навчальних предметів: «Сольфеджіо», «Українська музика», «Світова музика». Успішне опанування компетенціями гри на кларнеті має глибоко інтегруватися з результатами знань, вмінь, навичок, розуміння та ставлення циклу музично-теоретичних предметів.

Навчальний репертуар з навчальної дисципліни «Музичний інструмент кларнет» формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей учнів та результатів, визначених в модельній навчальній програмі. Орієнтовний перелік творів відповідно до вимог змісту (кількість, складність програми) вказано в інформації після таблиці кожного року навчання та в додатку (додаток 1 «Орієнтовний перелік творів до модельної навчальної програми для музичних ліцеїв «музичний інструмент: кларнет (фаховий)» 5–9 класи»).

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

5 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
<p><i>Знає</i> історію виникнення кларнета та розуміє його будову.</p> <p><i>Володіє</i> первинними навичками виконавської постави.</p> <p><i>Відтворює</i> правильні звуки на мундштуці без інструмента з чіткою атакою.</p> <p><i>Має навички</i> постановки рук та виконавського дихання.</p> <p><i>Використовує</i> комплекс вправ для підготовки до гри на інструменті.</p> <p><i>Грає</i> звуки різними тривалостями в діапазоні першої та малої октави, слідкуючи за чіткою атакою.</p>	<p>Історія виникнення інструмента та його будова.</p> <p>Правильна постава під час гри на інструменті.</p> <p>Формування правильного амбушюра.</p> <p>Засвоєння аплікатури.</p> <p>Практичне використання початкових навичок: застосування виконавського дихання, координація язика та пальців, формування чіткої атаки.</p>	<p>Ознайомлення з історією виникнення та будовою кларнета.</p> <p>Підбір мундштука, пояснення правильної установки тростини на мундштук, постановка амбушюра на мундштуці без інструмента.</p> <p>Постановка рук на інструменті, опанування принципами виконавського дихання.</p> <p>Опанування комплексом вправ для підготовки до гри на інструменті.</p> <p>Опанування виконання нот першої та малої октави.</p> <p>Відтворення звуків різної тривалості в межах засвоєного діапазону на основі вправ.</p>
Модуль 2		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для підготовки до гри на інструменті.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки на 4 – 6 чвертей (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук.</p> <p><i>Грає</i> звуки різними тривалостями в діапазоні двох октав слідкуючи за чіткою атакою.</p> <p><i>Грає</i> прості мелодії в межах засвоєних нот, з використанням штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p><i>Демонструє</i> розуміння техніки рухів пальців та намагається правильно відтворити їх роботу при з'єднанні нот соль – ля першої октави, фа-дієз – ля першої октави.</p>	<p>Використання комплексу вправ для підготовки до гри на інструменті.</p> <p>Виконання довгих звуків.</p> <p>Розширення діапазону виконуваних нот (друга октава).</p> <p>Засвоєння нової аплікатури.</p> <p>Вивчення штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p>Удосконалення метроритмічних навичок.</p> <p>Розвиток виконавського дихання.</p> <p>Виконання простих п'єс засвоєними штрихами.</p> <p>Робота над складними аплікатурними з'єднаннями.</p>	<p>Опанування виконання довгих звуків на 4 – 6 чвертей (чверть дорівнює 60) використовуючи засвоєні ноти.</p> <p>Удосконалення виконання нот в діапазоні першої та малої октави.</p> <p>Освоєння користування октавного клапану та опанування виконання нот другої октави.</p> <p>Відтворення звуків різної тривалості в діапазоні засвоєних нот на основі вправ та простих мелодій.</p> <p>Опанування правильної роботи пальців при з'єднанні нот соль – ля першої октави, фа-дієз – ля першої октави на базі вправ.</p> <p>Вивчення техніки виконання штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p>

Модуль 3		
<p><i>Грає</i> довгі звуки на 4 – 6 чвертей (чверть дорівнює 60) слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук.</p> <p><i>Грає</i> звуки різними тривалостями в діапазоні двох октав, слідкує за чіткою атакою та рівністю видиха.</p> <p><i>Використовує</i> октавний клапан у діапазоні двох октав, демонструючи синхронну роботу пальців.</p> <p><i>Грає</i> гаму Фа мажор.</p> <p>Використовує штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> в гамі Фа мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p><i>Володіє</i> чіткими переходами з ноти на ноту в повільному темпі в тональності Фа мажор.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності Фа мажор на базі етюдів.</p> <p><i>Має</i> розуміння спільної гри з концертмейстером, демонструє зоровий та слуховий контакт з ним.</p> <p><i>Грає</i> дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>	<p>Подальша робота над диханням та амбушюром.</p> <p>Гама Фа мажор.</p> <p>Акцентування уваги на розвиток слухового самоконтролю.</p> <p>Практичне засвоєння понять музичного розміру, звукових тривалостей.</p> <p>Удосконалення роботи з октавним клапаном.</p> <p>Розвиток навичок гри з концертмейстером.</p> <p>Робота над п'єсами, підготовка до гри напам'ять на академконцерті.</p>	<p>Виконання довгих звуків на 4 – 6 чвертей (чверть дорівнює 60) на базі засвоєних нот.</p> <p>Відтворення звуків різними тривалостями в діапазоні двох октав, слідкуючи за чіткою атакою та рівністю видиха. Поступове опанування виконання високих нот другої октави.</p> <p>Виконання штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i> на базі гами Фа мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Опрацювання чіткого переходу з ноти на ноту в тональності Фа мажор на основі вправ.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів в тональності Фа мажор на базі етюдів.</p> <p>Розвиток навичок гри з концертмейстером.</p> <p>Підготовка двох різнохарактерних п'єс напам'ять для академконцерту.</p>
Модуль 4		
<p><i>Грає</i> довгі звуки на 6 – 8 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук.</p> <p><i>Грає</i> гаму Соль мажор.</p> <p><i>Використовує</i> штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> в гамі Соль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p><i>Володіє</i> чіткими переходами з ноти на ноту в середньому темпі в тональності Соль мажор.</p> <p><i>Грає</i> гаму Соль мажор, тризвуки, Д7 та обернення восьмими тривалостями ритмічно та динамічно рівно.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності Соль мажор на базі етюдів.</p> <p><i>Грає</i> дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>	<p>Гама Соль мажор.</p> <p>Удосконалення координації роботи пальців та язика.</p> <p>Відпрацювання чіткої артикуляції.</p> <p>Робота над плавним з'єднанням звуків.</p> <p>Формування навичок виконавського дихання.</p> <p>Акцентування уваги на стабільному відчутті метричної пульсації.</p> <p>Розвиток навичок сценічного виступу та гри напам'ять.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Виконання довгих звуків на 6 – 8 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Удосконалення виконання нот високого регістру.</p> <p>Виконання штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i> на базі гами Соль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Опрацювання чіткого переходу з ноти на ноту в тональності Соль мажор на основі вправ.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності Соль мажор на базі етюдів.</p> <p>Підготовка двох різнохарактерних п'єс напам'ять для академконцерту.</p>

Програмні вимоги до учнів 5 класу: гами Фа мажор, Соль мажор, 5 – 7 етюдів, 6 – 8 різнохарактерних п'єс.

Орієнтовний приклад програми перевідного іспиту:

1. Гама Соль мажор, тризвук з оберненнями, Д7 з оберненнями.
2. Ю. Міхалек. Етюд.
3. К. М. Вебер «Хор мисливців».
4. Ю. Щуровський «Осінній наспів».

6 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук.</p> <p><i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i>-дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі ре мінор (гармонічна та мелодична, тризвук та зм. VII7 з оберненнями).</p> <p><i>Грає</i> гаму ре мінор (з переходом до фа малої октави), (гармонічну та мелодичну, тризвук, та зм. VII7 з оберненнями) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності ре мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Відображає</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano</i>), штрихів (<i>detache, legato</i>), фразоутворення.</p> <p><i>Грає</i> дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>	<p>Вивчення комплексу вправ для розігрування.</p> <p>Удосконалення контролю за рівністю звука під час виконання довгих звуків.</p> <p>Подальша робота над опануванням виконавським диханням.</p> <p>Виконання гам базовими та комбінованими штрихами, пунктиром та тріолями.</p> <p>Робота над етюдами.</p> <p>Аналіз використання штрихів та нюансів в образно-смысловому виконанні творів.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Опанування комплексом вправ для розігрування.</p> <p>Виконання довгих звуків на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Опанування виконання штриха <i>staccato</i>.</p> <p>Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i>-дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами ре мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм. VII7 з оберненнями).</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності ре мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Аналіз використання штрихів та динаміки як засобів створення художнього образу твору.</p> <p>Розвиток навичок фразоутворення.</p> <p>Підготовка двох різнохарактерних п'єс для академконцерту.</p>

Модуль 2		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування. <i>Грає</i> довгі звуки на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук. <i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i>-дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі мі мінор (гармонічна та мелодична, тризвук та зм.VII7 з оберненнями). <i>Грає</i> гаму мі мінор (гармонічну та мелодичну, тризвук та зм.VII7 з оберненнями) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно. <i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності мі мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів. <i>Грає</i> етюди з синкопами. <i>Демонструє</i> розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання. <i>Відображає</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano</i>), штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>), фразоутворення. <i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору. <i>Грає</i> дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>	<p>Удосконалення виконавського дихання. Укріплення розуміння побудови музичних фраз та логічної розстановки місць для дихання. Акцентування уваги та слуховий контроль під час звуковидобування, робота над атакою. Формування навичок контролю за інтонаційним строем. Вивчення творів з використанням більш складних ритмічних структур (синкопа, пунктир). Урізноманітнення виконання творів за допомогою агогічних прийомів (<i>ritenuto, accelerando</i>) та динамічних відтінків.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Виконання довгих звуків на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60). Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i>-дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами мі мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм.VII7 з оберненнями). Опанування виконання синкопи. Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності мі мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів. Укріплення навичок побудови музичних фраз та пояснення логічної розстановки місць для взяття дихання. Укріплення базових навичок виконання штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>). Ознайомлення зі значенням термінів темпових відхилень (<i>ritenuto, accelerando</i>) та відтворення динамічних відтінків як засобів створення характеру п'єс. Підготовка двох різнохарактерних п'єс для академконцерту.</p>
Модуль 3		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування. <i>Грає</i> довгі звуки на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром,</p>	<p>Робота над розвитком координації пальців (початок вивчення хроматичної гами та інтервалів у гамах).</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Виконання довгих звуків на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p>

<p>положенням корпусу та рук. Виконує інтервал секунда в гамі. Грає хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) в одну – дві октави правильною аплікатурою в повільному темпі. Використовує штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i>-дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі Сі бемоль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями). Грає гаму Сі бемоль мажор (з переходом на фа малої октави), тризвуки, Д7 та обернення шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно. Грає гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності Сі бемоль мажор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів. Грає етюди з синкопами. Володіє технікою виконання форшлагів та трелей. Грає дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>	<p>Формування навичок самостійної роботи над творами. Використання засвоєних та нових навичок, штрихів та прийомів гри. Ознайомлення з виконанням форшлагів, трелей. Удосконалення використання динамічних градацій звуку.</p>	<p>Виконання штрихів <i>tenuto, accento</i> та ін. Виконання форшлагів, трелей. Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами Сі бемоль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями). Опанування виконання інтервалу секунда в гамі. Вивчення хроматичної гами в одну – дві октави. Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності Сі бемоль мажор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів. Укріплення навичок виконання синкопи. Підготовка двох різнохарактерних п'єс для академконцерту.</p>
Модуль 4		
<p>Використовує комплекс вправ для розігрування. Грає довгі звуки на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук. Володіє початковими навичками настроювання інструмента. Використовує штрихи <i>detache, legato</i> в гамі соль мінор (гармонічна та мелодична, тризвук та зм.VII7 з оберненнями). Грає гаму соль мінор (гармонічну та мелодичну,</p>	<p>Укріплення та розвиток виконавського дихання. Закріплення аплікатурних навичок в роботі над гами та етюдами. Удосконалення використання технічних навичок під час виконання етюдів. Формування навичок емоційного виконання творів під час публічних виступів.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Виконання довгих звуків на 6 – 8 чвертей (чверть дорівнює 60). Удосконалення виконання форшлагів, трелей на базі вправ та етюдів. Пояснення навичок самостійної настройки інструмента. Виконання штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i> на базі гами соль мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм.VII7 з оберненнями).</p>

<p>тризвук та зм.VII7 з оберненнями) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно. <i>Виконує</i> інтервал секунда у гамі. <i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) в одну – дві октави правильною аплікатурою в середньому темпі. <i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності соль мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів. <i>Грає</i> етюди з синкопами. Володіє технікою виконання форшлагів та трелей. <i>Грає</i> дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>		<p>Виконання інтервалу секунда в гамі. Закріплення навичок гри хроматичної гами у дві октави. Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності соль мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів. Закріплення навичок виконання синкопи. Підготовка двох різнохарактерних п'єс для академконцерту.</p>
--	--	---

Програмні вимоги до учнів 6 класу: гами до двох знаків, 6 – 8 етюдів, 6 – 8 різнохарактерних п'єс.

Орієнтовний приклад програми перевідного іспиту:

1. Гама соль мінор, тризвук з оберненнями, зм.VII7 з оберненнями.
2. Ю. Щуровський. Етюд.
2. В. А. Моцарт «Алегретто».
3. К. Сен-Санс «Лебідь».

7 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
<p><i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук. <i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування. <i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави правильною аплікатурою (перша, друга октави – у середньому темпі, третя – у повільному). <i>Демонструє</i> синхронну роботу язика та пальців під час</p>	<p>Розвиток гнучкості звуку за допомогою виконання довгих звуків у нюансах <i>forte, piano, crescendo, diminuendo</i>. Удосконалення слухового контролю над інтонаційним строем. Хроматична гама в 3 октави. Гамоподібні, арпеджовані та хроматичні послідовності, інтервали терції, кварта на базі етюдів. Виконання групето та мордентів. Вивчення штриха <i>tenuto</i></p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Виконання довгих звуків на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60). Опанування виконання довгих звуків у нюансі <i>piano</i> та рівномірної зміни гучності звуку від <i>forte</i> до <i>piano (crescendo, diminuendo)</i>. Вивчення хроматичної гами в три октави. Опанування виконання звуків у високому регістрі</p>

<p>виконання вправ та гами. <i>Використовує</i> штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі Ре мажор (тризвук та Д7 з оберненнями). <i>Грає</i> гаму Ре мажор (з переходом до фа-дісз малої октави), тризвуки, Д7 та обернення шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно. <i>Грає</i> секунди, терції та квартали в гамі Ре мажор штрихами <i>detache</i> та <i>legato</i>. <i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності Ре мажор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів. <i>Володіє</i> технікою виконання групето та мордентів. <i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки. Втілює відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte</i>, <i>piano</i>, <i>mf</i>, <i>mp</i>), а також <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, штрихів (<i>detache</i>, <i>legato</i>, <i>staccato</i>, <i>tenuto</i>). <i>Знає</i> особливості стилю твору великої форми (на прикладі навчального репертуару). Має уявлення про каденцію як прояв виконавської майстерності соліста. <i>Читає</i> з листа прості твори. <i>Виконує</i> велику форму (частина концерту, сонати тощо) та п'єсу або дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>	<p>Удосконалення синхронної роботи язика та пальців. Твори великої форми (частина сонати / концерту / одночастинний концерт / варіації / рондо). Їх стильові особливості. Розвиток навичок читання нот з листа. Удосконалення навичок емоційного концертного виконання.</p>	<p>(мі, фа 3-ї октави). Виконання штрихів <i>detache</i>, <i>legato</i> та їхніх комбінацій (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами Ре мажор (тризвук та Д7 з оберненнями). Виконання штриха <i>tenuto</i>. Відпрацювання синхронної роботи пальців та язика під час виконання рухливих гамообразних та арпеджованих пасажів на базі комплексу вправ та гам. Виконання інтервалів (секунда, терція, кварта) для опанування навичок плавного з'єднання інтервалів. Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності Ре мажор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів. Повторення та удосконалення раніше опанованих гам. Опрацювання етюдів на різноманітні види техніки з раніше пройдених для технічного заліку. Ознайомлення зі стильовими особливостями твору великої форми (частина сонати / концерту / одночастинний концерт / варіації / рондо). Набуття навичок читання з листа простих творів. Підготовка великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси або двох різнохарактерних п'єс до концертного виконання (академконцерту).</p>
Модуль 2		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування. <i>Грає</i> довгі звуки на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60),</p>	<p>Гра інтервалів (секунда, терція, кварта) у гамах. Виконання гам до 2-х знаків включно та етюдів на різноманітні види техніки.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Удосконалення виконання довгих звуків на 8 – 12</p>

<p>слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук. <i>Контролює</i> дотримання інтонаційного строю. <i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави правильною аплікатурою в середньому темпі. <i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі сі мінор (гармонічна та мелодична, тризвук та зм. VII7 з оберненнями). <i>Грає</i> гаму сі мінор (гармонічну та мелодичну, тризвук та зм. VII7 з оберненням) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно. <i>Грає</i> секунди, терції та кварта в гамі сі мінор (гармонічний) <i>detache</i> та <i>legato</i>. <i>Грає</i> гамоподібні, арпеджовані пасажі в тональності сі мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів. <i>Використовує</i> комплекс вправ для розвитку синхронної роботи пальців та язика. <i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки. <i>Демонструє</i> розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання. <i>Втілює</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano, mf, mp</i>), а також <i>crescendo, diminuendo</i>, штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>), фразоутворення. <i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору. <i>Володіє</i> агогічними прийомами гри (<i>ritenuto,</i></p>	<p>Удосконалення навичок читання нот з листа. Виконання звуків у високому регістрі. Ознайомлення з технікою виконання темпових відхилень (<i>ritenuto, accelerando</i>). Гра творів великої форми. Підготовка до технічного заліку.</p>	<p>чвертей по октавах (чверть дорівнює 60) у нюансі <i>piano</i> та рівномірної зміни гучності звуку від <i>forte</i> до <i>piano (crescendo, diminuendo)</i>. Виконання довгих звуків з дотриманням інтонаційного строю. Удосконалення виконання групето, мордентів на базі етюдів. Удосконалення виконання звуків у високому регістрі (мі, фа 3-ої октави). Опанування виконання звуків фа-дієз та соль 3-ї октави. Закріплення виконання – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами сі мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм. VII7 з оберненнями) хроматичної гами в три октави в середньому темпі. Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i>). Виконання інтервалів секунда, терція, кварта в гармонічному ладу для опанування навичок плавного з'єднання інтервалів. Удосконалення рухливості пальців, синхронність їх роботи з роботою язика на базі комплексу вправ та гам. Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності сі мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів. Закріплення навичок побудови музичних фраз. Закріплення базових навичок виконання штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>). Вивчення значень термінів темпових відхилень (<i>ritenuto, accelerando</i>) та</p>
---	---	--

<p><i>accelerando</i>).</p> <p>Втілює всі опановані особливості твору великої форми, використовуючи отримані навички виконання.</p> <p>Читає з листа прості твори.</p> <p>Грає гами до 2-х знаків включно та етюди на різноманітні види техніки.</p>		<p>відтворення динамічних відтінків як засобів створення характеру п'єс.</p> <p>Закріплення усіх опанованих особливостей виконання твору великої форми.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа простих творів.</p> <p>Підготовка гам до 2-х знаків включно та етюдів на різноманітні види техніки для технічного заліку.</p>
Модуль 3		
<p>Використовує комплекс вправ для розігрівання.</p> <p>Грає довгі звуки на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, положенням корпусу та рук у чотирьох динамічних відтінках (<i>forte, piano, crescendo, diminuendo</i>).</p> <p>Грає хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави правильною аплікатурою в середньому темпі.</p> <p>Використовує штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі Мі бемоль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Грає гаму Мі бемоль мажор, тризвук та Д7 з оберненнями шістьнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p>Грає секунди, терції, кварта та квінти в гамі Мі бемоль мажор <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p>Використовує комплекс вправ для розвитку синхронної роботи пальців та язика.</p> <p>Грає гамоподібні, арпеджовані пасажі в тональності Мі бемоль мажор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Виконує етюди на різноманітні види техніки.</p> <p>Демонструє розуміння побудови музичних фраз та правильно</p>	<p>Гра хроматичної гами в три октави.</p> <p>Виконання інтервалів у гамах.</p> <p>Робота над удосконаленням фразування в кантіленних творах.</p> <p>Подальша робота над розвитком координації язика та пальців.</p> <p>Ознайомлення з особливостями творів різних епох (Бароко, Класицизм, Романтизм).</p> <p>Відпрацювання технічних навичок під час роботи над гаммами та етюдами.</p> <p>Удосконалення виразного виконання під час підготовки до концертних виступів.</p> <p>Подальша робота над розвитком навичок читанням нот з листа.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Виконання довгих звуків з дотриманням постійної та рівномірної зміни гучності звука на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Удосконалення виконання хроматичної гами в три октави в середньому темпі.</p> <p>Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами Мі бемоль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Виконання інтервалів секунда, терція, кварта для опанування навичок плавного з'єднання інтервалів.</p> <p>Опанування виконання інтервалу квінта у гамі.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності Мі бемоль мажор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа простих творів.</p> <p>Повторення та</p>

<p>розставляє дихання під час виконання.</p> <p><i>Втілює</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano, mf, mp</i>), а також <i>crescendo, diminuendo</i>, штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>), фразоутворення.</p> <p><i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору.</p> <p><i>Читає</i> з листа прості твори.</p> <p><i>Виконує</i> велику форму (частина концерту, сонати тощо) та п'єси або дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>		<p>удосконалення опанованих раніше гам.</p> <p>Вивчення творів різних епох: Бароко, Класицизму, Романтизму.</p> <p>Підготовка твору великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси або двох різнохарактерних до концертного виконання (академконцерту).</p>
Модуль 4		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки на 8 – 12 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушором, положенням корпусу та рук у чотирьох динамічних відтінках (<i>forte, piano, crescendo, diminuendo</i>).</p> <p><i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави правильною аплікатурою шістнадцятими тривалостями.</p> <p><i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> в гамі до мінор (гармонічна та мелодична, тризвук та зм.VII7 з оберненнями).</p> <p><i>Грає</i> гаму до мінор (гармонічну та мелодичну, тризвук та зм.VII7 з оберненнями) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p><i>Грає</i> інтервали секунда, терція, кварта, квінта у гамі до мінор (гармонічна) <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності до мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки.</p> <p><i>Демонструє</i> розуміння побудови</p>	<p>Робота над звуком, інтонацією, рівністю видиху.</p> <p>Удосконалення виконання гам різними штрихами та виконання опанованих інтервалів.</p> <p>Розвиток рухливості язика та пальців при синхронному виконанні.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Виконання довгих звуків з дотриманням постійної та рівномірної зміни гучності звука на 8 – 12 чвертей (чверть дорівнює 60).</p> <p>Удосконалення виконання хроматичної гами в три октави.</p> <p>Виконання штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i> на базі гами до мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм.VII7 з оберненнями).</p> <p>Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта у гамі.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності до мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа простих творів.</p> <p>Повторення та удосконалення опанованих раніше гам.</p> <p>Підготовка твору великої</p>

<p>музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання.</p> <p><i>Втілює</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano, mf, mp</i>), а також <i>crescendo, diminuendo</i>, штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>), фразоутворення.</p> <p><i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору.</p> <p><i>Читає</i> з листа прості твори.</p> <p><i>Виконує</i> велику форму (частина концерту, сонати) та п'єсу напам'ять.</p>		<p>форми (частина концерту, сонати) та п'єси до концертного виконання (академконцерту).</p>
--	--	---

Програмні вимоги до учнів 7 класу: гами до трьох знаків, 6–8 етюдів, 6 – 8 різнохарактерних творів (з яких обов'язково 1–3 твори великої форми).

Орієнтовний приклад програми перевідного іспиту:

1. Гама Мі-бемоль мажор, тризвук з оберненнями, Д7 з оберненнями.
2. Г. Клозе. Етюд.
3. Д. Скарлатті. Соната.
4. Л. Ревуцький. Прелюд.

8 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звука та дотриманням інтонаційного строю.</p> <p><i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави шістнадцятими тривалостями.</p> <p><i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>legato</i>) у три октави тріолями в повільному темпі.</p> <p><i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі Ля мажор (тризвук та Д7</p>	<p>Жанрові та стильові особливості програмних творів.</p> <p>Робота над якістю звуковидобування, інтонацією, ритмом.</p> <p>Подальший розвиток навичок читання нот з листа.</p> <p>Робота над удосконаленням виконання мелізмів.</p> <p>Удосконалення пальцевої техніки на базі виконання гам, інтервалів, етюдів.</p> <p>Повторення опанованих раніше гам.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Удосконалення виконання довгих звуків у нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Удосконалення виконання хроматичної гами в три октави.</p> <p>Опанування виконання звуків у високому регістрі (соль-дієз, ля 3-ї октави).</p> <p>Опанування виконання хроматичної гами тріолями.</p> <p>Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i> –</p>

<p>з оберненнями).</p> <p><i>Грає</i> гаму Ля мажор – тризвуки, Д7 та обернення шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно. <i>Грає</i> секунди, терції, кварта та квінти в гамі Ля мажор, <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності Ля мажор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки. <i>Втілює</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano, mf, mp</i>), а також <i>crescendo, diminuendo</i>, штрихів (<i>detache, legato, staccato, tenuto</i>).</p> <p>Демонструє правильне виконання форшлагів, трелей, мордентів, групето на базі етюдів та у творах.</p> <p><i>Читає</i> з листа твори середньої складності.</p> <p><i>Працює</i> над окремими частинами творів для подальшого їх виконання з цілісним сприйняттям, у відповідному стилі та характері. <i>Виконує</i> велику форму (частина концерту, сонати тощо) та п'єсу або дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>		<p>дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами Ля мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта у гамі.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності Ля мажор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Удосконалення правильного виконання форшлагів, трелей, мордентів, групето на базі етюдів.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності.</p> <p>Повторення та удосконалення опанованих раніше гам.</p> <p>Розвиток музичного мислення, відчуття цілісності музичного твору під час роботи над окремими його частинами.</p> <p>Підготовка твору великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси або двох різнохарактерних п'єс до концертного виконання (академконцерту).</p>
Модуль 2		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звука та дотриманням інтонаційного строю.</p> <p><i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави</p>	<p>Розвиток більш яскравого динамічного виконання довгих звуків.</p> <p>Робота над удосконаленням фразоутворення.</p> <p>Підготовка до технічного заліку.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Удосконалення виконання довгих звуків у нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Виконання довгих звуків з дотриманням інтонаційного строю.</p>

<p>шістнадцятими тривалостями. <i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>legato</i>) у три октави тріолями в середньому темпі.</p> <p><i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі фа-дієз мінор (гармонічна та мелодична, тривук та зм. VII7 з оберненнями).</p> <p><i>Грає</i> гаму фа-дієз мінор (гармонічну та мелодичну, тривук, та зм. VII7 з оберненнями) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p><i>Грає</i> секунди, терції, кварта та квінти в гамі фа-дієз мінор (гармонічний) штрихами <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні, арпеджовані пасажі в тональності фа-дієз мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки.</p> <p><i>Демонструє</i> розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання.</p> <p><i>Втілює</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano, mf, mp</i>), а також <i>crescendo, diminuendo</i>, штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>), фразоутворення.</p> <p><i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору.</p> <p><i>Читає</i> з листа твори середньої складності. <i>Грає</i> гами до 3-х знаків включно та етюдів на різноманітні види техніки.</p>		<p>Удосконалення виконання звуків у високому регістрі (соль-дієз, ля 3-ї октави). Виконання хроматичної гами у три октави.</p> <p>Удосконалення виконання хроматичної гами тріолями.</p> <p>Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами фа-дієз мінор (гармонічної та мелодичної, тривук та зм. VII7 з оберненнями).</p> <p>Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта в гармонічному ладу для опанування навичок плавного з'єднання інтервалів.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності фа-дієз мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Укріплення навичок побудови музичних фраз.</p> <p>Укріплення навичок виконання штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>).</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності.</p> <p>Підготовка гам до 3-х знаків включно та етюдів на різноманітні види техніки для технічного заліку.</p>
--	--	---

Модуль 3

<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p>Грає довгі звуки в нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звука та дотриманням інтонаційного строю.</p> <p>Грає хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави правильною аплікатурою в середньому темпі.</p> <p><i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі Ля бемоль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Грає гаму Ля бемоль мажор, тризвук та Д7 з оберненнями шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p>Грає секунди, терції, кварта, квінти, сексти, септими в гамі Ля бемоль мажор штрихами <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p>Грає гамоподібні, арпеджовані пасажі в тональності Ля бемоль мажор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки.</p> <p><i>Демонструє</i> розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання.</p> <p><i>Втілює</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano, mf, mp</i>), а також <i>crescendo, diminuendo</i>, штрихів (<i>detache, legato, staccato</i>), демонструє розуміння фразоутворення.</p> <p><i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу</p>	<p>Подальша робота над розвитком пальцевої техніки з використанням опанованих інтервалів на базі виконання гам, вправ, етюдів.</p> <p>Повторення опанованих раніше гам.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Удосконалення виконання довгих звуків у нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Виконання довгих звуків з дотриманням інтонаційного строю.</p> <p>Виконання хроматичної гами в три октави (<i>detache, legato</i>).</p> <p>Виконання штрихів <i>detache, legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i>, навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами Ля бемоль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта для опанування навичок плавного з'єднання інтервалів.</p> <p>Опанування виконання інтервалів секста, септима в гамі.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності Ля бемоль мажор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності.</p> <p>Повтор та удосконалення опанованих раніше гам.</p> <p>Підготовка твору великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси або двох різнохарактерних п'єс до концертного виконання (академконцерту).</p>
--	---	---

<p>твору. <i>Читає</i> з листа твори середньої складності. <i>Виконує</i> велику форму (частина концерту, сонати тощо) та п'єсу або дві різнохарактерні п'єси напам'ять.</p>		
Модуль 4		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування. <i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10–14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звука та дотриманням інтонаційного строю. <i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache, legato</i>) у три октави правильною аплікатурою в середньому темпі. <i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> в гамі фа мінор (гармонічна та мелодична, тризвук та зм. VII7 з оберненнями). <i>Грає</i> гаму фа мінор (гармонічну та мелодичну, тризвук та зм. VII7 з оберненнями) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно. <i>Грає</i> секунди, терції, кварта, квінти, сексти, септими в гамі фа мінор штрихами <i>detache</i> та <i>legato</i>. <i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності фа мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів. <i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки. <i>Демонструє</i> розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання. <i>Відображає</i> відповідний характер твору за допомогою динамічних відтінків (<i>forte, piano, mf, mp</i>), а також <i>crescendo, diminuendo</i>, штрихів</p>	<p>Гра хроматичної гами в 3 октави з використання основних штрихів та їх різновидів. Робота над звуком. Розвиток рухливості язика та пальців.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Удосконалення виконання довгих звуків у нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10–14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60). Виконання довгих звуків з дотриманням інтонаційного строю. Удосконалення виконання хроматичної гами у три октави штрихами <i>detache, legato</i> та їх комбінаціями. Виконання штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i> на базі гами фа мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм. VII7 з оберненнями). Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів в тональності фа мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів. Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта, секста, септима в тональності фа мінор. Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності. Повторення та удосконалення опанованих раніше гам. Підготовка твору великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси до концертного виконання (академконцерту).</p>

<p>(<i>detache, legato, staccato</i>), демонструє розуміння фразоутворення. <i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору. <i>Читає</i> з листа твори середньої складності. <i>Виконує</i> твір великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єсу напам'ять.</p>		
--	--	--

Програмні вимоги до учнів 8 класу: гами до чотирьох знаків, 6–8 етюдів, 6–8 різнохарактерних творів (з яких обов'язково 1–3 твори великої форми).

Орієнтовний приклад програми перевідного іспиту:

1. Гама фа мінор, тризвук з оберненнями, зм. VII7 з оберненнями.
2. С. Розе. Етюд.
3. К. Стаміц. Концерт № 8, I ч.
4. М. Лисенко «Елегія».

9 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види Навчальної діяльності
Модуль 1		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування. <i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звука та дотриманням інтонаційного строю. <i>Грає</i> хроматичну гаму використовуючи штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i> та ін.), а також пунктирний ритм у три октави шістнадцятими тривалостями. <i>Грає</i> хроматичну гаму квартолями (<i>legato</i>) в повільному темпі. <i>Використовує</i> штрихи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі</p>	<p>Розвиток витривалості під час виконання творів. Розвиток пальцевої техніки та гнучкості звуку. Виконання звуків у високому регістрі. Гра секвенцій по ладовим тризвукам. Повторення опанованих раніше гам. Розвиток сценічної культури виконання.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Розвиток більш яскравої динаміки під час виконання довгих звуків у нюансах <i>forte, piano</i> та <i>crescendo, diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60). Опанування виконання хроматичної гами в три октави квартолями, використовуючи штрих <i>legato</i>. Виконання хроматичної гами в три октави, використовуючи <i>detache, legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i> та ін.). Опанування виконання звуків у високому регістрі (ля-дієз, сі 3-ї октави). Виконання штрихів <i>detache,</i></p>

<p>в гамі Мі мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p><i>Грає</i> гаму Мі мажор – тризвуки, Д7 та обернення шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p><i>Грає</i> секунди, терції, кварта, квінти, сексти, септими, октави та нони в гамі Мі мажор штрихами <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p><i>Грає</i> секвенції по ладовим тризвукам.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності Мі мажор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки.</p> <p><i>Втілює</i> відповідний характер твору за допомогою усіх опанованих динамічних відтінків та штрихів.</p> <p><i>Демонструє</i> правильне виконання форшлагів, трелей, мордентів, групето на базі етюдів та у творах.</p> <p><i>Демонструє</i> витривалість під час виконання етюдів та творів.</p> <p><i>Читає</i> з листа твори середньої складності. <i>Демонструє</i> сценічну культуру, вмис володіти собою на сцені.</p> <p><i>Виконує</i> твір великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єсу напам'ять.</p>		<p><i>legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами Мі мажор (тризвук та Д7 з оберненнями).</p> <p>Опанування виконання інтервалів октава, нона у гамі.</p> <p>Опанування виконанням секвенції по ладовим тризвукам.</p> <p>Повторення та удосконалення гам з 1 – 3 знаками.</p> <p>Опанування гамоподібними та арпеджованими пасажами в тональності Мі мажор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Розвиток виконавської витривалості: робота над вправами, гамми, етюдами та поступове їх ускладнення; удосконалення роботи дихання та амбушура.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності.</p> <p>Психологічна підготовка до виступу, виховання сценічної витримки.</p> <p>Підготовка твору великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси до концертного виконання (академконцерту).</p>
Модуль 2		
<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte</i>, <i>piano</i> та <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i> на 10–14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звуку та дотриманням інтонаційного строю.</p> <p><i>Грає</i> хроматичну гаму, використовуючи штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i></p>	<p>Підготовка до публічних виступів.</p> <p>Підготовка до технічного заліку.</p> <p>Робота над рівністю звуку та дотриманням інтонаційного строю.</p> <p>Робота над розвитком рухливості пальців.</p> <p>Гра секвенцій по ладовим тризвукам.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Розвиток більш яскравої динаміки під час виконання довгих звуків у нюансах <i>forte</i>, <i>piano</i> та <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i> на 10–14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Виконання довгих звуків з дотриманням інтонаційного строю.</p>

– дві *staccato* та навпаки, по дві *legato* та ін.), а також пунктирний ритм у три октави шістнадцятими тривалостями.
Грає хроматичну гаму квартолями (*legato*) у повільному темпі.
Використовує штрихи *detache*, *legato* та їх комбінації (дві *legato* – дві *staccato* та навпаки, по дві *legato*), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі до-дієз мінор (гармонічна та мелодична, тризвук та зм. VII7 з оберненнями).
Грає гаму до-дієз мінор (гармонічну та мелодичну, тризвук, та зм. VII7 з оберненням) шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.
Грає секунди, терції, кварта, квінти, сексти, септими, октави та нони в гамі до-дієз мінор (гармонічний) штрихами *detache* та *legato*.
Грає секвенції по ладовим тризвукам.
Грає гамоподібні, арпеджовані пасажі в тональності до-дієз мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.
Виконує етюди на різноманітні види техніки.
Демонструє розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання.
Використовує опановані засоби виразності для створення художнього образу твору.
Демонструє витривалість під час виконання етюдів та творів.
Розкриває емоційно-смысловий зміст творів.
Читає з листа твори середньої складності.
Демонструє розуміння правильної підготовки до публічних виступів.
Грає гами до 4-х знаків включно.

Удосконалення виконання звуків у високому регістрі (ля-дієз, сі 3-ї октави).
Удосконалення виконання хроматичної гами в три октави тріолями та квартолями, використовуючи *legato*.
Виконання хроматичної гами в три октави, використовуючи *detache*, *legato* та їх комбінації (дві *legato*-дві *staccato* та навпаки, по дві *legato* та ін.).
Виконання штрихів *detache*, *legato* та їх комбінацій (дві *legato* – дві *staccato* та навпаки, по дві *legato*), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами до-дієз мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм. VII7 з оберненнями).
Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта, секста, септима, октава та нона у гармонічному ладу.
Опанування виконанням секвенції по ладовим тризвукам.
Повторення та удосконалення гам з 1–3 знаками.
Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів у тональності до-дієз мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.
Розвиток виконавської витривалості.
Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності.
Удосконалення володіння засобами музичної виразності.
Удосконалення навичок психологічної підготовки до концертних виступів та сценічної витримки.
Підготовка гам до 4-х знаків включно та етюдів на різноманітні види техніки для технічного заліку.

Модуль 3

<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte</i>, <i>piano</i> та <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i> на 10–14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звука та дотриманням інтонаційного строю.</p> <p><i>Грає</i> хроматичну гаму використовуючи штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i>–дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i> та ін.), а також пунктирний ритм у три октави шістнадцятими тривалостями. <i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>legato</i>) тріолями та квартолями в середньому темпі.</p> <p><i>Використовує</i> штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирний ритм та тріолі в гамі Ре-бемоль мажор.</p> <p><i>Грає</i> гаму Ре-бемоль мажор, тризвук та Д7 з оберненнями шістнадцятими тривалостями в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p><i>Грає</i> секунди, терції, кварта, квінти, сексти, септими та нони в гамі Ре бемоль мажор штрихами <i>detache</i> та <i>legato</i>. <i>Грає</i> секвенції по ладовим тризвукам.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні, арпеджовані пасажі та інтервали терція, кварта, квінта в тональності Ре-бемоль мажор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки.</p> <p><i>Демонструє</i> розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання.</p> <p><i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору. <i>Читає</i> з листа твори середньої складності.</p> <p><i>Виконує</i> твір великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єсу напам'ять.</p>	<p>Продовження роботи над розвитком техніки через опрацювання інтервалів, штрихів у гамах.</p> <p>Виконання етюдів на різноманітні види техніки. Розширення динамічної палітри під час виконання довгих звуків.</p> <p>Читання нот з листа.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання. Розширення динамічної палітри під час виконання довгих звуків у нюансах <i>forte</i>, <i>piano</i> та <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60). Виконання довгих звуків з дотриманням інтонаційного строю.</p> <p>Удосконалення виконання хроматичної гами в три октави, використовуючи штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i> та ін.).</p> <p>Гра хроматичної гами в три октави тріолями та квартолями, штрихом <i>legato</i>. Виконання штрихів <i>detache</i>, <i>legato</i> та їх комбінацій (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i>, навпаки, по дві <i>legato</i>), а також пунктирного ритму та тріолей на базі гами Ре-бемоль мажор (тризвук та Д7 з оберненнями). Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта, секста, септима, октава та нона.</p> <p>Опанування виконанням секвенції по ладовим тризвукам. Повторення та удосконалення гам з 1–3 знаками.</p> <p>Опанування гамоподібних та арпеджованих пасажів, а також інтервалів терція, кварта, квінта, секста, септима в тональності Ре бемоль мажор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності.</p> <p>Підготовка великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси до концертного виконання (академконцерту).</p>
--	---	---

Модуль 4

<p><i>Використовує</i> комплекс вправ для розігрування.</p> <p><i>Грає</i> довгі звуки в нюансах <i>forte</i>, <i>piano</i> та <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i> на 10–14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60), слідкуючи за амбушюром, рівністю звука та дотриманням інтонаційного строю.</p> <p><i>Грає</i> хроматичну гаму (<i>detache</i>, <i>legato</i>) у три октави правильною аплікатурою в середньому темпі.</p> <p><i>Грає</i> гаму сі бемоль мінор (гармонічну та мелодичну, тризвук, та зм. VII з оберненнями) шістнадцятими тривалостями штрихами <i>detache</i> та <i>legato</i> в середньому темпі ритмічно та динамічно рівно.</p> <p><i>Грає</i> секунди, терції, кварта, квінти, сексти, септими та нони в гамі сі бемоль мінор <i>detache</i> та <i>legato</i>.</p> <p><i>Грає</i> секвенції по ладовим тризвукам.</p> <p><i>Грає</i> гамоподібні та арпеджовані пасажі в тональності сі бемоль мінор на базі етюдів, з дотриманням правильного виконання штрихів та нюансів.</p> <p><i>Виконує</i> етюди на різноманітні види техніки.</p> <p><i>Демонструє</i> розуміння побудови музичних фраз та правильно розставляє дихання під час виконання.</p> <p><i>Використовує</i> опановані засоби виразності для створення художнього образу твору.</p> <p><i>Читає</i> з листа твори середньої складності.</p> <p><i>Демонструє</i> технічну та психологічну готовність до публічних виступів.</p> <p><i>Виконує</i> твір великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єсу напам'ять.</p>	<p>Повтор раніше опанованих гам.</p> <p>Гра етюдів на різноманітні види техніки.</p> <p>Підготовка до концертного виступу.</p>	<p>Укріплення раціональної постави та виконавського дихання.</p> <p>Розвиток більш яскравої динаміки під час виконання довгих звуків у нюансах <i>forte</i>, <i>piano</i> та <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i> на 10 – 14 чвертей по октавах (чверть дорівнює 60).</p> <p>Виконання довгих звуків з дотриманням інтонаційного строю.</p> <p>Виконання хроматичної гами в три октави, використовуючи штрихи <i>detache</i>, <i>legato</i> та їх комбінації (дві <i>legato</i> – дві <i>staccato</i> та навпаки, по дві <i>legato</i> та ін.). Виконання хроматичної гами в три октави тріолями та квартолями, використовуючи <i>detache</i>, <i>legato</i>. Виконання штрихів <i>detache</i> та <i>legato</i> на базі гами сі бемоль мінор (гармонічної та мелодичної, тризвук та зм. VII з оберненнями).</p> <p>Виконання інтервалів секунда, терція, кварта, квінта, секста, септима, октава та нона.</p> <p>Опанування виконанням секвенції по ладовим тризвукам.</p> <p>Повторення та удосконалення гам з 1–4 знаками.</p> <p>Опанування гамоподібними та арпеджованими пасажами в тональності сі бемоль мінор на базі етюдів, звертаючи увагу на точність виконання штрихів та нюансів.</p> <p>Удосконалення виконавської техніки, що відповідає художнім вимогам музичних творів на базі етюдів.</p> <p>Удосконалення навичок читання з листа творів середньої складності.</p> <p>Підготовка великої форми (частина концерту, сонати тощо) та п'єси до концертного виконання (академконцерту).</p>
---	--	---

Програмні вимоги до учнів 9 класу: гами до п'яти знаків, 6 – 8 етюдів, 6–8 різнохарактерних творів (з яких обов'язково 1–3 твори великої форми).

Орієнтовний приклад програми іспиту:

1. Гама сі-бемоль мінор, тризвук з оберненнями, зм. VII7 з оберненнями.
2. С. Розе. Етюд.
3. Ф. Крамарж. Концерт, I ч.
4. К. Нільсен «Фантазія».

III. ФОРМИ І ВИДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Критерії оцінювання роботи учня спрямовані на виявлення динаміки процесу координаційно-рухового, емоційного, слухового розвитку та інтелектуального розвитку дитини. У межах академічної свободи педагогічні працівники мистецького ліцею здійснюють вибір *форм, змісту та способу оцінювання* залежно від дидактичної мети і визначають їх у робочих навчальних програмах. Вимірювання результатів навчання учнів здійснюється також через *формувальне оцінювання*, яке допомагає відстежувати особистісний та початковий фаховий розвиток учнів, вибудувати індивідуальну музично-освітню траєкторію.

Поточний модульний контроль здійснюється у формі академічних концертів (виконання двох різнохарактерних п'єс та гами) та технічного заліку:

5–6 клас: 1, 2, 3 модулі – академічний концерт;

7–9 клас: 1, 3 модулі – академічний концерт, 2 модуль – технічний залік.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання (4 модуль) у формі іспиту (концерту), що включає перевірку результатів навчання за модельною навчальною програмою.

Програму кожного заходу поточного та підсумкового контролю слід komponувати з різнохарактерних та різностильових музичних творів. Рекомендовано включати до програми твори українських композиторів або обробки українського мелосу.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1–3 бали), середній (4–6 балів), достатній (7–9 балів), високий (10–12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня / учениці в оволодінні змістом, визначеним цією модельною навчальною програмою на кожному етапі навчання.

Оцінювання має бути систематичним і послідовним, спрямованим на підтримку учнів в їхніх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягати навчальних результатів за модельною навчальною програмою. Воно не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів та не залежить від складності опанованого репертуару, темпу набуття компетентностей тощо. Оцінювання в процесі **підсумкового контролю** здійснюється за результатами опанування модельної навчальної програми в повному обсязі та передбачає перевірку набутих фахових компетентностей за показниками, що відповідають нормативним результатам навчання, визначеним модельною навчальною програмою.

IV. ОСНОВНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Учень демонструє такі навчальні результати:

Знає:

1. Увесь спектр виконавських (технічних) прийомів гри на кларнеті.
2. Форми, жанри музичних творів.
3. Правила артикуляції та голосоведення.
4. Особливості виконання творів великої форми.

Уміє:

1. Відтворювати та інтерпретувати музичні твори відповідно до їх стилевих та жанрових особливостей.
2. Дотримуватися під час виконання визначених партитурою вимог до звуковедення, темпів, агогіки та інших засобів музичної виразності.
3. Читати з аркуша інструментальні (кларнетові) соло.
4. Самостійно розбирати та опрацьовувати програмні музичні твори.
5. Впевнено поводитися на сцені.
6. Застосовувати всі можливі засоби музичної виразності для донесення до слухача художньо-образного змісту виконуваного музичного твору.
7. Виявляти, аналізувати причини власних виконавських проблем.

Має навички :

1. Технічного виконання програмних творів.
2. Точного застосування штрихів, звукових градацій, темпових змін та образно-емоційних прийомів відповідно до нотного тексту під час виконавства.
3. Слухового контролю в самостійній репетиційній роботі .
4. Самостійного розбору музичних творів з дотриманням аплікатурних, штрихових та стилевих вимог.

Розуміє:

1. Жанрові та стилеві особливості програмних творів.
2. Можливості виконавської інтерпретації музичних творів.
3. Способи подолання власних виконавських труднощів.
4. Необхідність подальшого навчання на наступному рівні мистецької освіти.

Ставлення:

1. Проявляє ініціативу щодо власної виконавської активності.
2. Співпрацює з викладачем та концертмейстером задля досягнення власних результатів навчання та навчального прогресу.
3. Усвідомлює себе представником професійного музичного середовища.

ДОДАТОК

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТВОРІВ ДО МОДЕЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛІЦЕЇВ «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: КЛАРНЕТ (ФАХОВИЙ)» 5 – 9 КЛАСИ

5 КЛАС

1. Бетховен Л. Екосез
2. Бетховен Л. «Мелодія»
3. Бетховен Л. Сонатина
4. Бетховен Л. Алегрето
5. Брамс Й. «Колискова»
6. Вебер К. «Хор мисливців»
7. Гендель Г. Адажіо
8. Гендель Г. Менует
9. Кореллі А. Сарабанда
10. Лисенко М. «Колискова»
11. Лисенко М. «Пісня лисички»
12. Моцарт В. «Пісня пастушка»
13. Моцарт В. «Травнева пісня»
14. Моцарт В. Алегрето
15. Перголезі Д. Пастораль
16. Рамо Ж. Ригодон
17. Ревуцький Л. «Ой вийся, хмелю»
18. Українська народна пісня «Заспіваєм файну пісню»
19. Українська народна пісня «Їхав козак за Дунай»
20. Українська народна пісня «Веснянка»
21. Шуберт Ф. Вальс
22. Шуберт Ф. Екосез
23. Шуман Р. «Веселий селянин»
24. Щуровський Ю. «Осінній наспів»
25. Щуровський Ю. «Казка»

6 КЛАС

1. Бах Й. С. «Англез»
2. Бах Й. С. Арія
3. Бах Й. С. Сициліана
4. Бетховен Л. «Народний танець»
5. Бетховен Л. «Мелодія»
6. Бетховен Л. Сонатина
7. Вебер К. Сонатина
8. Гайдн Й. Серенада
9. Гендель Г. Анданте
10. Гендель Г. Сарабанда
11. Госсек Ф. Гавот
12. Гріг Е. «Норвезька пісня»

13. Данкля Ш. Балада
14. Кореллі А. Сарабанда
15. Косенко В. «Мелодія»
16. Косенко В. Мазурка
17. Косенко В. Пастораль
18. Косенко В. Вальс
19. Косенко В. Полька
20. Мартіні Д. Андантіно
21. Мендельсон Ф. «Пісня без слів»
22. Моцарт В. Алегрето
23. Моцарт В. «Маленька пряля»
24. Моцарт В. Марш з опери «Чарівна флейта»
25. Моцарт В. «Селянський танок №1»
26. Рамо Ж. Менует
27. Сен-Санс К. «Лебідь»
28. Шуберт Ф. «Марш та полонез»
29. Шуберт Ф. «В дорогу»
30. Шуман Р. «Маленька п'єса»
31. Щуровський Ю. «Колискова»

7 КЛАС

1. Бах Й. С. Адажіо
2. Бізе Ж. Антракт з опери «Кармен»
3. Бетховен Л. Менует
4. Бетховен Л. Сонатина
5. Гайдн Й. «Серенада»
6. Гендель Г. Сициліана та алегро
7. Гендель Г. Жига
8. Глюк Х. «Мелодія»
9. Ібер Ж. «Маленький білий ослик»
10. Колодуб Л. «Сказання»
11. Кореллі А. Жига
12. Лисенко М. Елегія
13. Лисенко М. «Момент розпачу»
14. Мендельсон Ф. Адажіо
15. Мійо Д. «Маленький концерт»
16. Перголезі Д. «Пісня»
17. Ревуцький. Інтермеццо
18. Скарлатті Д. Соната ре мінор
19. Скарлатті Д. Соната до мінор
20. Скарлатті Д. Соната сі-бемоль мажор
21. Щуровський «Угорський танок»
22. Франкер Ф. Сициліана

8 КЛАС

1. Барток Б. Сонатина
2. Берман Г. Адажіо
3. Bouduban V. «Strophes»
4. Вебер К. «Концертіно»
5. Вебер К. Варіації
6. Годар Б. Алегрето
7. Гомоляка В. Скерцо
8. Гомоляка В. Рапсодія
9. Колодуб Л. «Танок»
10. Курпінський К. Концерт
11. Лисенко М. «Елегія» ор.41 № 3
12. Нільсен К. Фантазія
13. Обер Ф. Жига
14. Обер Ф. «Престо»
15. Онеггер А. Сонатина
16. Пауер І. «Монологи»
17. Пешетті Д. «Престо»
18. Ревуцький Л. Прелюд
19. Стаміц К. Концерт № 8
20. Тучек В. Концерт
21. Щуровський Ю. Романс
22. Форе Г. Сициліана

9 КЛАС

1. Боцца Є. Арія
2. Вебер К. Концерт № 1
3. Вебер К. Фрагмент з музики до драми «Преціоза»
4. Годар Б. Канцонета
5. Данці Ф. Соната
6. Дебюссі К. «Маленька п'єса»
7. Кожелух Л. Концерт
8. Крамарж Ф. Концерт»
9. Mangani M. «Pagina d'album»
10. Массне Ж. «Роздум»
11. Мединьш Я. Романс
12. Мессаже А. «Конкурсне соло»
13. П'єрне Г. Канцонета
14. Равель М. «Хабанера»
15. Сен-Санс К. Соната
16. Спасокукоцький Л. Скерцо
17. Шуберт Ф. «Бджілка»
18. Шукайло Л. «4 мініатюри»
19. Шукайло Л. Романс
20. Шукайло Л. Триптіх для кларнета соло
21. Шуман Р. «3 романси»
22. Шуман Р. «Фантастичні п'єси»